

Əliqulu QƏMKÜSAR

TARİXİ YAŞADANLAR

ƏDƏBİYYAT

Bir hökumət tazə çıxmış, ismi Azərbaycan.
Şəkli cümhuri, idarə üzvü yeksər bəylə xan.
Heç görübsüzmü ki, olsun kəlləyə qurtdan çoban?
Bir nəfər xalis rəiyyət kabinədə yoxdur, inan,
Əlaman bu müstəbidlərdən, ilahi, əlaman!

* * *

Hər şəhərdə xandır, əyandır keçib iş başına,
Hər cəhətdən üz görür öz qövmü, öz qardaşına.
Get dolan kənd-kəsəyi, bax bir axan göz yaşına,
Hər tərəfdə kamirandır bəy, əkinçi bağı qan.
Əlaman bu müstəbidlərdən, ilahi, əlaman!

* * *

Get Qazaxdan keç, Tovuzdan keç, özün ver Gəncəyə,
Gör necə vermiş rəiyyət bəylə pəncə-pəncəyə,
Kəndliyə, rəncbərlərə bax bir olan işkəncəyə.
Bax nə cür bu zülmədən qan ağlayırlar hər zaman,
Əlaman bu müstəbidlərdən, ilahi, əlaman!

* * *

Nəql edim bir-bir sənə mən hər yerin əhvalını,
Kəndlinin, rəncbər, əkinçi, fəhlənin bil halını,
Bax, düşün, gör onların idbarını, iqbalını,
Qalma qəflət uyqusunda, dur, gözün aç, bir oyan!
Əlaman bu müstəbidlərdən, ilahi, əlaman!

* * *

Xoylu xan bir müddət etdi tək idarə milləti,
Kabinə təşkil eylədi, hər yerdə çıxdı şöhrəti,
Çünki böhran oldu, dəyişdi vizarət heyəti,
Hər tərəfdən toplanıb məbus açıldı parlaman,
Əlaman bu müstəbidlərdən, ilahi, əlaman!

* * *

Bəh, nə məbuslar ki, tanrı bədnəzərdən saxlasın,
Qıymasın canlarına, hər şur-şərdən saxlasın,
Qəlblərin sinsitməsin, qəmdən, kədərdən saxlasın,
Çünki millət onlara mərhuni-minnətdir hər an,
Əlaman bu müstəbidlərdən, ilahi, əlaman!

* * *

Var o cür məbus əsla anlamaz bəsət nədir,
Parlaman nə, üzv nə, bu vəz, bu halət nədir,
Kimdi millət, kimdi dövlət, bu qədər bidət nədir,
Çünki onda nə fərasət var, nə təqriri-bəyan,
Əlaman bu müstəbidlərdən, ilahi, əlaman!

* * *

Get soruş öyrən, gör, aya, bunları kimlər seçib,
Onların kim qəddinə bu xələti ölçüb-biçib,
Hər biri yüz min fırıldaq işlədib, zorən keçib,
Ayda on min donluq alsın, müftə olsun kamiran,
Əlaman bu müstəbidlərdən, ilahi, əlaman!

* * *

Böylə getsə binəvalər büsbütün pamal olur,
Bu fəlakətdən, yəqin, axırda izmehlal olur,
Kim bu bəylərdən səvay bu vəzidən xoşhal olur,
Hər tərəfdən ərşə qalxıbdır bütün ahu fəğan,
Əlaman bu müstəbidlərdən, ilahi, əlaman!

* * *

Vardı min dinsiz, imansız hər biri milyon yeyib,
Beş gün əqdəm lüt gəzərkən indi xəz paltun geyib,
Doğrudur həqqən, keçənlər mətləbin lübbün deyib,
İndi bülbüllər yerində qarğalar tutmuş məkan,
Əlaman bu müstəbidlərdən, ilahi, əlaman!

* * *

Qan töküldü, can verildi, oldu hürriyyət pədid,
Köhnə istibdad düşdü, parladı tərzi-cədid,
Şahidi-məqsud göstərdi üzün, verdi nəvid,
İxtiyar olmuş könüllər oldular yeksər cavan,
Əlaman bu müstəbidlərdən, ilahi, əlaman!

* * *

Leyk, heyf olsun, üzü bir binəvanın gülmədi,
Milləti-cahil bu feyzin qürb-qədrin bilmədi,
Fəhlənin bir kəs üzündən əşki-alın silmədi
Canəvərlər əl-qol açdı oldu zalımlar əyan
Əlaman bu müstəbidlərdən, ilahi, əlaman!

* * *

İndi getsən hər mahala hər yetən dad eyləyir,
Dövreyi-mənhusi-istibdadı dəryad eyləyir,
Bəs ki xanlar, bəs ki bəylər zülmü bidad eyləyir,
Qalmayıbdır rəncbərlərdə dəxi tabu təvan,
Əlaman bu müstəbidlərdən, ilahi, əlaman!

* * *

İndi lazımdır ki, millət huşunu cəm eyləsin,
Hər cür olsa haq danışsın, haq desin, haq söyləsin,
Yoxsa bizlərə təpər yoxsa, buna kim neyləsin?
Qalmaz axırda bu cür bivayə millətdən nişan,
Əlaman bu müstəbidlərdən, ilahi, əlaman!

* * *

Çünkü bu millət susayıb bir-birinin qanına,
İndi firsətdir, düşüb qardaş qardaş canına ,
Gözləri qızmış, qudurmuş, getmək olmaz yanına,
Ol səbəbdəndir olur gündən-günə işlər yaman,
Əlaman bu müstəbidlərdən, ilahi, əlaman!

Müəllif: Əliqulu QƏMKÜSAR

“Hürriyyət”,

4 oktyabr 1919, N: 17

**Mənbə: Əliqulu Qəmküsar “Seçilmiş Əsərləri” AZƏRBAYCAN
DÖVLƏT NƏŞRİYYATI Bakı – 1959, səh. 97 – 99. Kitab şair-
publisist Zaur Ustacın şəxsi kitabxanasında QF – N 0001
qorunur.**

